

Til: BFD

Kopi: R-fraksjonen i familie- og kulturkomiteen

Fra: Hovedorganisasjonen KA

Dato: 19. januar 2024

Re: Innspill til statsbudsjettet for 2025

Innspill fra Hovedorganisasjonen KA til statsbudsjettet for 2025

Våre lokalkirkelige medlemmer melder om nedbemanning, fare for stengte eller kalde kirker og generelt meget stram økonomi. For å sikre en tilstedeværende lokalkirke over hele landet som kan møte viktige behov hos befolkningen, ber KA om at BFD som sektordepartement følger opp den svært krevende fellesrådsøkonomien overfor KDD, samt gir et pris- og kostnadsjustert rammetilskudd til rettssubjektet Den norske kirke som har stram økonomi som følge av bl.a. høy reguleringspremie. Videre forventer vi statlige tilskudd til kirkebevaring i tråd med de signaler som er gitt. KA ber også om forutsigbare rammer for organisasjonslivet gjennom tiltak som er spesifisert i teksten under.

1. Folkekirkens samfunnsrolle krever stabil finansiering

Folkekirken bidrar til å skape gode lokalsamfunn over hele landet. Kirken står for en variert virksomhet med for eksempel opplæring for barn og voksne, sosiale og diakonale tjenester som besøkstjenester og ulike møteplasser, leksehjelp, skolefritidstilbud, konflikthåndtering, familierådgivning, språkopplæring og møteplasser for flyktninger, tiltak for mennesker med funksjonsnedsettelse, musikk- og kulturaktiviteter og tros- og livssynsdialog.

Med sine mer enn 1600 kirkebygg spredt over hele landet, er kirken også en viktig kulturarena og kulturaktør der profesjonelle og amatører får opptre sammen. Den lokale organisten er ofte den eneste tilsatte kulturarbeideren i mange lokalsamfunn og representerer en viktig drivkraft i det lokale kulturliv i bred forstand. Den norske kirkes betydning som en landsdekkende kirke med organisert virksomhet, kirkebygg og tilsatte i alle landets kommuner, gjør at Den norske kirke som folkekirke også har en særlig forutsetning for å kunne mobilisere ressurser og bidra til å opprettholde trygghet, tillit og samfunnsberedskap i befolkningen.

KA ber på denne bakgrunn regjeringen om å videreføre stabile rammer for finansiering av Den norske kirke. Vi viser til teksten i Prop. 1 S (2023-2024) som forutsetter at finansieringen fra stat og kommune «samla skal leggje til rette for at kyrkja held fram som ei landsdekkjande folkekyrkje med ei sterk lokal forankring, slik at medlemmer av kyrkja kan gå til gudsteneste og ta del i andre kyrkjelege tenester der dei bur». Etersom finansieringsansvaret for kirken er fordelt mellom kommune og stat, ber vi regjeringen om:

- å gi kommunene gode rammevilkår i 2025 slik at de kan ivareta sitt ansvar for finansiering av den lokale kirken. KA har gjort egne beregninger som viser at 4 av 10 kirkelige fellesråd gikk med underskudd (negativt brutto driftsresultat) i 2022.
- pris- og kostnadsjustering av rammetilskuddet til rettssubjektet Den norske kirke som har stram økonomi bl.a. som følge av høy reguleringspremie. (Kap. 880, post 70).

2. Følge opp BFDs eksisterende støtteordninger til kirkebygg og gravplassfeltet

Ny investeringsramme for kirkebygg fra 2025 (rentekompensasjonsordningen) (Kap 882, post 60)

For å komme vedlikeholdsetterslepet på kirkebygg i møte, ga staten i perioden 2005– 2019 kommuner/ kirkelig fellesråd tilskudd til istandsettingsprosjekter via rentekompensasjonsordningen. Ved utgangen av 2017 hadde mer enn 3 av 4 kommuner benyttet seg av ordningen. I 2021 ble det utbetalt 9,6 mill kr i kompensasjonsordningen. Med noen år med minimal rente, har behovet for ordningen vært lite, og den er ikke utvidet med nye prosjekter. I dagens situasjon med økt styringsrente og dermed også økte renteutgifter for kommuner, ber KA om at det fra og med 2025 gis en ny investeringsramme for kirkebygg slik at kommunenes bevilgninger til istandsetting av kirkebygg ikke stopper opp.

Videre utvikling av det nasjonale fagmiljøet for kirkebygg og gravplass (Kap 882, post 70)

Tilskuddet til KA sitt arbeid på kirkebygg- og gravplassfeltet har i en årrekke bidratt til et sterkt fagmiljø og et stadig større kunnskapsgrunnlag om kirkebygget, inventar, interiør, sikring og gravplass-drift og forvaltning. De kirkelige fellesrådenes behov for faglig kompetanse og veiledning i rollen som byggherre er økende, og den statlige bevilgningen til KA gir kirkeeierne tilgang til dette fra deres egen medlemsorganisasjon. Forankringen av fagmiljøet i KA har også vist seg å være en særlig effektiv strategi for å sikre bred lokal oppslutning om felles satsninger for å fremskaffe nasjonale tilstandsrapporter for kirkebygg, utvikle verktøy for bærekraftig forvaltning, drift og vedlikehold av byggene og gravplassene, samt nasjonal kunnskap om gravplassrelaterte forhold.

Opplysninger om alle landets kirkebygg og gravplasser har siden 2005 etter KAs initiativ vært registrert i en egen kirkebygg- og gravplassdatabase. KA eier, har utviklet og drifter databasen som i dag er i aktiv bruk både av kirkeeier, andre kirkelige og offentlige organer som RA, statsforvalter osv. I løpet av 2024 skal databasen gjennom en større oppgradering og bygges ut med ny funksjonalitet for kirkeeierne til bruk for forvaltning, drift og vedlikehold (FDV).

For å sikre riktig kompetanse til bærekraftig kirkebevaring, understøtte seriøst arbeidsliv og styrke håndverkskompetanse, er det nylig etablert et samarbeid mellom KA og NHO Byggenæringen. Samarbeidet sikter særlig mot kompetanseutvikling og rekruttering lokalt/regionalt, og å tilpasse og anvende Norgesmodellen ved vedlikeholdsarbeider på norske kirkebygg.

KA ber ut fra dette om at rammebevilgningen på Post 70 til KAs nasjonale fagmiljø pris- og lønnsjusteres, samt ytterligere økes med 1 MNOK for å ivareta nysatsningen sammen med NHO Byggenæringen.

3. «Kickoff» for bevaringsstrategien for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg (Kap 883)

Tilskuddsordningen – økonomisk ramme

Tilskuddsordningen til statens nye bevaringsprogram er varslet å få sin første bevilgning i RNB 2024. Beløpets størrelse er ikke kjent.

2025 vil være det første året med helårvirkning av ordningen, og det bør sikres et bevilgningsnivå som gir handlingsrom for igangsetting av en rekke vedlikeholdsprosjekter. Regjeringen har selv antydnet en ramme på opp til 500 MNOK årlig, og det bør fra 2025 minimum avsettes 300 MNOK til formålet.

Særskilt driftstilskudd til kirkelig medvirkning i programmet (Post 70)

I statsbudsjettet 2024 tas det høyde for at Hovedorganisasjonen KA og KR skal samarbeide med RA som statens kulturminnemyndighet om gjennomføring av den nye statlige bevaringsstrategien for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg.

Samarbeidsmodellen som RA, KR og KA samlet har foreslått som rigg av programsekretariatet, har som forutsetning at eksisterende bevilgninger til KAs kirkebyggavdeling over Kap 882 Post 70 ligger fast. Gitt denne forutsetning er det beregnet behov for ytterligere 3 årsverk til KAs nasjonale fagmiljø, samt eventuelle driftsmidler til gjennomføring av aktuelle utviklingstiltak innen digitalisering og kompetanseheving. Nødvendige kostnader som kan sikre KAs medvirkning, forutsettes innarbeidet under Kap 883 post 70 for 2025.

4. Forutsigbare rammer for organisasjonslivet

Frivillige organisasjoner representerer bindevevet i norsk samfunnsliv, og viser oss hva som er mulig når enkeltmennesker finner sammen omkring felles interesser. Siden pandemien har frivillig sektor slitt med å komme tilbake til et høyt aktivitetsnivå, noe som betyr at flere faller utenfor samfunnslivet og blir sittende alene med sine utfordringer. KA vil utfordre regjeringen til å ta grep i forslaget til statsbudsjett for 2025 for å gi frivillige organisasjoner i Norge et løft:

- Full momskompensasjon for frivillige virksomheter må regelstyres. Det er flott at det i realiteten har vært full momskompensasjon de senere årene, men så lenge ordningen ikke er fastsatt i regelverk, bidrar det til utrygge rammevilkår og fremtidsutsikter for sektoren. Dette er et viktig grep regjeringen kan gjøre, og som ikke har et høyt proveny.
- De søkbare tilskuddene som gis over statsbudsjettet til frivillige organisasjoner må sikres større forutsigbarhet, og tilskudd bør kunne gis for flere år av gangen.
- Skattefradragsordningen for gaver til frivillige organisasjoner bør styrkes. Grensen bør heves for privatpersoner, og en egen og høyere grense bør innføres for gaver fra næringslivet.

Med disse grepene vil frivillig sektor gis mer stabile rammevilkår, noe som vil bidra til at sektorens bidrag til samfunnet kan vokse, og flere kan finne meningsfulle sammenhenger å engasjere seg i.